

WOJNA

INFORMACYJNA

JAKO INSTRUMENT POLITYKI ZAGRANICZNEJ FEDERACJI ROSYJSKIEJ

Informacja w stosunkach międzynarodowych jest postrzegana jako zasób o znaczeniu strategicznym. Skutkiem tego jest m.in. zjawisko jej szkodliwego wykorzystywania, do którego zaliczamy wojnę informacyjną. Kompilując najbardziej uniwersalne definicje tego pojęcia występujące w nauce zachodniej, można przyjąć, że jest to zorganizowana działalność podmiotów polegająca na modyfikowaniu lub niszczeniu systemów komunikacyjnych, czego skutkiem ma być osiągnięcie celów, np. politycznych, militarnych czy ekonomicznych.

Odmianą definicję przyjmują Rosjanie, według których jest to oddziaływanie na masową świadomość opinii publicznej w rywalizacji systemów cywilizacyjnych, czym nawiązują do okresu zimnej wojny. Cele, które realizuje wojna informacyjna, są tożsame z celami wojny konwencjonalnej, a więc Rosjanie mieszają w ten sposób sferę militarną z pozamilitarną.

Federacja Rosyjska bywa często postrzegana jako państwo zacofane i nieprzystosowane do postępującej rewolucji technologicznej w świecie cyfrowym, jest to jednak założenie błędne. Zachodzące zmiany nie były niezrozumiałe zarówno w ZSRR, jak i obecnie w Rosji. Wojna informacyjna od dziesiątek lat zajmuje szczególne miejsce w polityce zagranicznej Kremla, nigdy dotąd jednak nie była prowadzona na tak masową skalę oraz przy użyciu takiej ilości zasobów. Skutkiem tego jest stworzenie narzędzia, które umożliwia prowadzenie kampanii oddziaływania informacyjnego w skali globalnej.

Podstawą państw demokratycznych jest pluralizm życia społecznego, który zakłada, że każda ze stron powinna posiadać prawo do głosu i bycia wysłuchaną. W kontekście działalności Rosji wartość ta staje się również zagrożeniem. Według Rosjan obdarzanie wszystkich uczestników życia społecznego prawem głosu jest luką systemu demokratycznego, którą należy

umiejętnie wykorzystać poprzez wprowadzanie do krajowej lub globalnej przestrzeni informacyjnej przekazów propagandowych w celu wywołania zamierzonych skutków. Działania te sprowadzają się np. do wykorzystywania Facebooka, Twittera czy komunikatora Telegram, ale również tworzenia sieci portali informacyjnych, które produkują i mnożą sfabrykowane treści. Najskuteczniejsze techniki propagandowe to te, których nie jesteśmy świadomi, co Rosjanie doskonale wiedzą. Nie zagłębiając się jednak w poszczególne typologie, można przyjąć, że ogólnym celem ich stosowania jest manipulowanie odbiorcą poprzez wprowadzanie go w błąd co do rzeczywistych wydarzeń na arenie międzynarodowej czy też sytuacji w danym państwie. Musi on zatem uwierzyć w przedstawioną ocenę danej sytuacji, a najlepiej dokonać konkretnej oceny w sposób samodzielny – co jest oczywiście pozorne, gdyż zostało już wykreowane w przekazie przez dysponenta propagandy. Stosowane techniki propagandowe nie muszą być również skomplikowane – czasem wystarczy użycie jednego słowa, aby z czasem kształtować określone poglądy. Rosyjskie kampanie oddziaływania informacyjnego mają charakter masowy, co sprowadza się m.in. do występowania w przestrzeni medialnej portali informacyjnych, których celem poza tworzeniem sfabrykowanych treści jest

Fot. Freepik.com

mgr Jacek Kiera
Szkoła Doktorska w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach
Instytut Nauk Politycznych
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Śląski
jacek.kiera@us.edu.pl

również ich powielanie. Skutkiem tego ma być wytworzenie u odbiorcy przekonania, że skoro jakaś informacja pojawia się w wielu źródłach, to z pewnością musi być prawdziwa i nie wymaga weryfikacji – w rzeczywistości ma ona tego samego autora. Co istotne, rosyjskie portale informacyjne stosują często swego rodzaju kamuflaż, który polega na publikowaniu – co do zasady – treści neutralnych czy nawet obiektywnych. Dopiero w sytuacji wystąpienia napięcia w stosunkach Rosji z innym państwem portale te rozpoczynają zmasowaną kampanię informacyjną, przedstawiając pogląd Kremla jako jedynie słuszny i prawdziwy. W konsekwencji tego zmanipulowany odbiorca nabywa przekonania, że to właśnie on najlepiej i w sposób właściwy rozumie zaistniałe wydarzenia.

Przykładem działań Kremla jest wojna rosyjsko-ukraińska (2022), której towarzyszą zmasowane kampanie informacyjne, mające na celu usprawiedliwienie dokonanej przez Rosję inwazji walką z „pronazistowskim ukraińskim rządem”. Co ważne, działania te miały początek już w 2014 roku, kiedy doszło do aneksji Półwyspu Krymskiego, a sparaliżowana społeczność międzynarodowa, m.in. w wyniku prowadzonych przez Rosję działań w przestrzeni informacyjnej, nie była w stanie skutecznie przeciwstawić się Kremlowi. Innym

przykładem jest ingerencja w wybory prezydenckie w USA (2016), która była ukierunkowana na wspieranie Donalda Trumpa w mediach społecznościowych. Z kolei już od 2014 roku podejmowano działania zmierzające do wykrywania luk w amerykańskich systemach głosowania w celu ich wykorzystania oraz podważenia zaufania społecznego do systemu wyborczego. Federacja Rosyjska prowadzi również wojnę informacyjną przeciwko Polsce, by ingerować w politykę wewnętrzną poprzez podsycanie konfliktów i antagonizowanie stron, ale również kreować negatywny wizerunek Polski na arenie międzynarodowej.

Rosja aktywnie korzysta z metod oddziaływania informacyjnego, aby realizować własne interesy. Rozwija zdolności, które umożliwiają manipulowanie jednostkami i społecznościami, zmierzając do konfrontacji z Zachodem w globalnej przestrzeni informacyjnej. Realizuje doktrynę, której celem jest wzmocnienie środków przekazu oraz dotarcie z jej punktem widzenia do jak najszerszej grupy odbiorców. Wskutek tego każdy z nas może stać się w sposób nieświadomy elementem działań realizujących politykę Kremla. Niezbędne jest zatem podjęcie środków zaradczych, przede wszystkim poprzez zwiększanie świadomości społecznej w tym zakresie.